

La llum i el dol

Aquest és un llibre amb molta història que, de fet, n'aplega tres, de títols. Es va compondre entre els anys 1966 i 1976. La primera part –el primer llibre–, *Lliçons*, recorda el sogre del poeta, a propòsit de la seva mort (i celebra l'home que “perdura com a model de paciència i de somriure”). En la segona, titulada *Cants d'avall*, Jaccottet evoca la pròpia mare, i ho fa amb uns versos d'una alta intensitat simbòlica: “Si m'ajec a terra, sentiré / els plors d'aquella que està sota.” En la tercera, el contingut elegíac no està dedicat a ningú, però, això no obstant, els versos hi tenen una concreció emocionant, i reflexionen sobre el dolor, sobre el temps, sobre la llum. Escriu el poeta suís (i tradueix molt bé al català el també poeta Antoni Clapés): “Podem parlar / com parlo ara mateix en aquesta cambra / que encara no està enrunada, amb aquests llavis / que el fil de la mort no ha cosit encara / indefinidament.”

Llibre sobre la pèrdua

A la llum de l'hivern és un llibre que tracta de la pèrdua. Una obra que representa un plany per la mà que guia, i que deixa la mà supervivent “errant i tremolosa”. El món trontolla amb la mort del mestre, “trem la terra que ens donava suport”. Ens diu el poeta: “Alguna cosa s'enfonsa per destruir.” I la ferida que infligeix allò que irromp, amb tota cruesa, en el domini tranquil de l'existència és fonda; i la imatge amb què s'expressa, incisiva i anguniosa: “Quina pietat / quan l'altre món enfonsa el seu tascó / en un cos!”

En la segona part, el component emotiu de la mort de la mare no aigualeix mai la qualitat del vers, ni tampoc en rebaixa la força o la profunditat. És poesia escrita des de la nuesa, però també des de la distància de la nuesa. Hi ha cops que el dolor ens fa tenir visions al·lucinades: “No vivim tant com els ocells / en l'evidència del cel, / i en retornar de nou a la terra, / ja només hi veiem imatges / o somnis.” Però tots aquests poemes són epitafis del dolor i,

per mitjà de belles imatges, també són reflexions tan crues com compartibles.

En l'última part, que es titula com el llibre, la reflexió adquireix un grau de maduresa que prové de les lliçons apreses en les dues seccions precedents. El dolor ja no té l'hegemonia dels dies ni la del discurs: “Se'n podria parlar molt, del dolor. / Però alguna cosa no ha estat encetada per aquesta navalla / o es torna a tancar després com l'aigua rere la barca.” *

Philippe Jaccottet
ha estat traduït per
Antoni Clapés
ARXIU

A LA LLUM DE L'HIVERN
Philippe Jaccottet

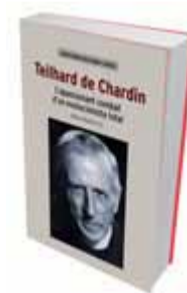
Traducció i pròleg:
Antoni Clapés
Editorial:
Leonard Muntaner
Palma, 2013
Pàgines: 112
Preu: 11 euros

Fascinant pel pensament de Teilhard de Chardin

Ara que fa un any que hi ha un papa jesuïta i ens comencem a acostumar a veure una jerarquia eclesial una mica més oberta de mires paga la pena recuperar l'obra dramàtica escrita pel periodista i teòleg Josep Maria Puigjaner *Teilhard de Chardin. L'apassionant combat d'un evolucionista total*, sobre el pensament del jesuïta francès evolucionista nascut el 1881 i mort el 1955, que va ser censurat pel Vaticà per les seves teories revolucionàries a principis del segle XX. Venerat a França, l'obra d'aquest gran pensador, que era paleontòleg de formació, se'ns presenta en forma dramatitzada, divi-

dida en escenes que podrien haver sigut reals. Hi apareix Teilhard de Chardin amb diversos personatges, amb qui dialoga sobre temes transcendents de la vida, de la religió i del moment històric. En la primera escena, per exemple, el sacerdot parla de “l'aberració” de la Primera Guerra Mundial, en la que va participar com a soldat sanitari. La relació del jesuïta amb tres dones, la seva cosina Marguerite, la filòsofa Léontine Zanta i l'artista Lucile Swan, van ser molt intenses. Era un home obert a qui les dones li van obrir encara més els ulls i amb qui s'hi va relacionar de tu a tu. Sobten les escenes amb la seva gran amiga

Lucile Swan, de qui es va *enamorar* i amb qui va poder parlar de tot. “Efectivament, aquesta és una de les meves conviccions més profundes. La dona està tenint, i cada vegada tindrà més, un rol essencial en el procés en marxa de la unificació del planeta. La dona està fent augmentar el nivell de consciència global”, li diu Pierre a Lucile, i hom s'imagina perfectament, i quasi un segle després, la repetició de l'escena (cosa que demostra el pensament avançat del jesuïta i que el món no ha avançat com ell creia). És un llibre interessant en què el pensament d'aquest intel·lectual t'ha deixat atrapat. *

TEILHARD DE CHARDIN.
Josep Maria Puigjaner i Matas

Editorial:
Editorial Claret
Barcelona, 2013
Pàgines: 90
Preu: 10 euros